

— Dormi?

— Nu.

S-a dus să-și toarne un pahar și s-a așezat pe fotoliul de alături.

Vântul sufla în continuare. Stăteam în întuneric. Ne uitam la foc.

Din când în când, unul dintre noi bea, iar celălalt îl imita.

Nu ne simțeam nici bine, nici rău. Eram obosiți.

După o lungă tăcere, a spus:

— Știi, n-aș fi așa cum zici tu dacă aș fi avut mai mult curaj...

— Poftim?

Regretam deja că-i răspusesem. Nu mai voiam să vorbesc despre toată porcăria asta. Voiam să fiu lăsată în pace.

— Se tot vorbește de durerea celor care rămân, dar te-ai gândit vreodată la durerea celor care pleacă?

Oh, oh, îmi spuneam, cât o să-mi mai împuie capul cu teoriile lui nebunul ăsta bătrân?

Îmi căutam din priviri pantofii.

— Mai vorbim mâine, Pierre, mă duc...
Sunt sătulă.

— Durerea celor prin care vine nenorocirea... Cei care rămân sunt plânși, consolati, dar cei care pleacă?

— Dar ce mai vor, m-am înfuriat, o coroană pe cap? Un cuvânt de încurajare?

El nu mă auzea.

— Curajul celor care dimineța se privesc în oglindă și articulează răspicat, numai pentru ei, aceste cuvinte: „Am dreptul să greșesc?”. Doar cuvintele astea... Curajul să-ți privești viața în față, să nu vezi în ea nimic potrivit, nimic armonios. Curajul de a face praf totul, de a distruge totul... din egoism? Din pur egoism? Și totuși, nu... Atunci ce e? Instinct de supraviețuire? Luciditate? Frică de moarte?

Curajul de a te înfrunța. Măcar o dată în viață. De a te înfrunța, pe tine. Pe tine însuți. Numai pe tine. În sfârșit.

„Dreptul de a greși“, o expresie scurtă, un crâmpel de frază, dar cine să ți-l dea?

Cine în afară de tine?

Mâinile îi tremurau.

— Eu nu mi l-am dat... Eu nu mi-am acordat nici un drept. Numai îndatoriri. Și uite ce am ajuns: un prostănac bătrân. Un prostănac bătrân în ochii uneia dintre puținele persoane pentru care nutresc ceva stimă. Ce fiasco...

Am avut mulți dușmani. Nu mă laud, nici nu mă plâng, puțin îmi pasă de ei. Dar prieteni... Oameni cărora am vrut să le plac? Așa de puțini, așa de puțini... Tu, printre alții. Tu, Chloé, pentru că ești atât de înzestrată pentru viață. Pentru că o ții cu putere în propriile-ți mâini. Te miști, dansezi, știi să dai tonul într-o casă. Tu ai harul ăsta minunat de a-i face pe cei din jur fericiți. Ești atât de în largul tău, atât de în largul tău pe această mică planetă...

— Am impresia că nu vorbim despre aceeași persoană...

Nu m-a auzit.

Stătea drept. Nu mai vorbea. Nu-și încrucișase picioarele. Paharul îl ținea pe genunchi.

Nu-i vedeam bine fața.

Fața era în umbra fotoliului.

— Am iubit o femeie... Nu vorbesc de Suzanne, vorbesc de altă femeie.

Am făcut ochii mari.

— Am iubit-o mai mult decât orice pe lume. Mai mult decât orice...

Nu știam că se poate iubi atât. În sfârșit, eu, în orice caz, credeam că nu sunt... *programat* să iubesc în felul ăsta. Declarațiile, insomniile, ravagiile pasiunii, toate acestea erau bune pentru alții. De altfel, chiar și numai auzul cuvântului pasiune mă făcea să râd. Pasiunea, pasiunea! O plasam undeva între hipnoză și superstiție... Era aproape un cuvânt de rușine în gura mea. Și pe urmă, povestea s-a întors împotriva mea când mă așteptam mai puțin. Eu... Eu am iubit o femeie.

M-am îndrăgostit așa, ca atunci când faci o boală. Fără să vreau, fără să cred, împotriva voinței mele și fără putință să mă apăr după aceea...

Își dregea vocea.

— Și după aceea am pierdut-o. În același fel.

Nu mai mișcam. Mă pocnise o măciucă în cap.

— O chema Mathilde. De altfel, tot Mathilde o cheamă și acum. Mathilde Courbet. Ca pe pictor...

Aveam patruzeci și doi de ani și mă socoteam deja bătrân. Oricum, totdeauna m-am socotit bătrân. Tânărul era Paul. Paul va fi mereu tânăr și frumos.

Eu sunt Pierre. Harnicul, truditorul.

La zece ani aveam deja figura de acum. Aceeași tunsoare, aceiași ochelari, aceleași gesturi, aceleași mici manii. Îmi închipui că la zece ani schimbam deja farfuria când ajungeam la brânză...

Îi zâmbeam pe întuneric.

— Patruzeci și doi de ani... Ce mai aștepți de la viață la patruzeci și doi de ani?

Eu, nimic. Nu așteptam nimic. Eu munceam. Întruna, întruna, la nesfârșit. Era ținuta mea de camuflaj, armura mea, alibiul meu. Alibiul meu ca să nu trăiesc. Fiindcă nu-mi plăcea în mod deosebit să trăiesc. Credeam că nu sunt înzestrat pentru asta.

Inventam dificultăți, munți de urcat. Foarte înalți. Foarte abrupti. Și pe urmă îmi suflecăm mânecile. Îi urcam și iar inventam alții. Totuși, nu eram ambițios, eram lipsit de imaginație.

A luat o înghițitură.

— Eu... Habar n-aveam de toate astea, știi... De la Mathilde le-am aflat. Oh, Chloé... Cât o iubeam... Cât o iubeam... Mai ești aici?

— Da.

- Mă ascuți?
- Da.
- Te plictisesc?
- Nu.
- O să adormi?
- Nu.

S-a ridicat să mai pună un butuc pe foc. A rămas pe vine în fața șemineului.

— Știi ce-mi reproșa? Îmi reproșa că sunt prea vorbăreț. Ți dai seama? Eu... Prea vorbăreț! De necrezut, nu? Și totuși, adevărat... Îmi puneam capul pe pânțele ei și vorbeam. Vorbeam ore în șir. Ba chiar zile în șir. Auzeam sub piele sunetul vocii mele devenită atât de gravă și îmi plăcea. O adevărată morișcă de vorbe... O ameteam. O potopeam. Ea râdea. Îmi zicea, „hai, stop, nu mai vorbi atâta, nu te mai aud. De ce vorbești așa?”

Aveam patruzeci și doi de ani de tăcere de recuperat. Patruzeci și doi de ani de când tăceam, de când păstram totul pentru mine. Ce spuneai tu adineaori? Că tăcerea mea seamănă a dispreț, nu-i așa? E dureros, dar pot să înțeleg, pot să înțeleg reproșurile care mi se fac. Le înțeleg, dar n-am chef să mă apăr. Tocmai aici e problema, de altfel... Dar dispreț, nu cred. Oricât de incredibil ar putea să ți